

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

בפניי : כבוד השופטת לירון זרבבל – קדשאי

בעניין המנוח : המנוח

המבקש : פלוני

ע"י ב"כ עו"ד ניזאר חדאד

נ ג ד

המשיבים : 1. אלמוני ז"ל

2. אלמוני

ע"י ב"כ עו"ד עבדאללה ואכד

פסק דין משלים

1

2 הסכסוך שבפניי נדון והוכרע בבית משפט זה על ידי המותב הקודם בשנת 2020. עתירותיו השונות של המבקש

3 נדחו, לרבות עתירתו לביטול צו לקיום צוואה שניתן אחר המנוח – **צוואה הדדית שעריך לצד אשתו**. בעקבות

4 ערעור-בזכות שהגיש המבקש על פסק הדין, הושב התיק להכרעתו של בית משפט זה במחלוקת קונקרטיית

5 אחת, הנוגעת לכשירותה של אשתו של המנוח להבין את טיבה של הצוואה ההדדית במועד עריכתה. לכאורה

6 ולפי הנטען, הכרעה זו היא בעלת זיקה אף לשאלת תוקף צוואתו של המנוח ועלולה לשנות את תוצאות פסק

7

הדין.

8

9

הרקע הרלוונטי

10

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

- 1 המבקש הוא נכדו של המנוח מר [...] שהלך לעולמו ביום 00.00.2015 (להלן – "המנוח"). המשיבים הם
2 חלק מילדיו של המנוח – דודיו של המבקש. אשת המנוח, היא סבתו של המבקש, הגב' [...] הלכה לעולמה
3 לפני המנוח, ביום 00.00.2012 (להלן – "המנוחה"). המנוחים חתמו בפניי נוטריון על צוואה הדדית ביום
4 23.4.2010 – היא הצוואה מושא ענייננו - וצו לקיומה ניתן ביום 19.7.15 (להלן – "הצוואה").
5
6 המבקש הגיש בקשה לביטול צו קיום הצוואה (ת"ע 34260-08-16); לטענתו עוד, אחז בידיו צוואה מאוחרת
7 אותה ערך המנוח בשנת 2014, בה המנוח ציווה לו את בית מגוריו (להלן – "צוואת 2014"). לפיכך הגיש
8 אף בקשה למתן צו לקיום צוואת 2014 (ת"ע 28817-07-16; ת"ע 34276-0816); ובקשה להוכחת צוואת
9 2014 (ת"ע 28825-07-16, ת"ע 34261-08-16). לצד הליכים אלה מטעם המבקש, המשיב מס' 2 הגיש
10 בקשה למתן צו ירושה אחר המנוח ביחס נכסים אחרים בעזבונו המנוח שאינם מוזכרים בצוואה (ת"ע 34256-
11 08-16).
12
13 יש מקום להעיר, כי הלכה למעשה הסכסוך נסוב על דירת המגורים של המנוחים, אותה המנוח הקנה לכאורה
14 למבקש בצוואת 2014 – לפי טענתו. אין חולק כי זו הועברה במתנה לאלתר עוד בחיי המנוחים לבנם המשיב
15 מס' 1 ז"ל ואינה חלק מעיזבון המנוח. לשיטתו של המבקש, ההליך דנן נועד להקים עבורו עילה לתבוע את
16 ביטול הקניית הדירה במתנה למשיב מס' 1 ז"ל. לשיטתו של המבקש אפוא, הצלחתו בתביעתו דנן לביטול צו
17 קיום הצוואה שניתן אחר המנוח, תפתח עבורו את הדרך לממש את צוואת 2014 ולהפוך ליורש של דירת
18 המגורים, ומכאן כביכול תפתח הדרך להגשת הליך לביטול הקניית הדירה למשיב מס' 1 ז"ל. ענייננו אפוא
19 בבירור טענה יחידה שנועדה להביא לבטלות צוואת המנוח, וזאת לשיטתו של המבקש על דרך ביטול צוואתה
20 של המנוחה.
21
22 **עיקרי פסק הדין מפי המותב הקודם**
23
24 ביום 26.3.20 ניתן פסק דינו של המותב הקודם בכל ההליכים המנויים לעיל תוך דחיית הבקשות ודחיית
25 טענות המבקש (להלן – "פסק הדין"). להלן תמצית ההכרעה.
26

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

5. ביחס לעתירה לביטול הצו לקיום צוואת המנוח, נקבע כי המבקש השתהה בהגשת הבקשה (ס' 65 לפסק הדין).
6 עם זאת, בית המשפט דן בטענות המבקש ביחס לביטול הצוואה, ומצא לנכון לדחותן. ביחס לטענת המבקש
7 לפיה המנוח ביטל את הצוואה באמצעות עריכת צוואת 2014, נקבע כי ענייננו בצוואה הודית אשר החוק
8 העמיד תנאים ברורים לביטולה (ס' 8א(ב)(2) בס"ק (א) ו-(ב) לחוק הירושה), בעוד "המבקש לא העלה כל
9 טענה בהקשר זה" (ס' 82).
10
11
12 6. ביחס לטענת המבקש כי הצוואה מזוייפת, נקבע כי "לא הועלתה כל טענה לגופו של עניין בהקשר זה.
13 המבקש לא עתר להגשת חוות דעת מומחה לכתב יד או למינוי מומחה מטעם בית המשפט, ולא הרחיב
14 טיעוניו באופן כלשהו" (ס' 86). בכל הנוגע לטענת המבקש כי בצוואה נפלו פגמים רבים, הן בצורתה והן
15 בתוכנה, נקבע כי "המבקש לא הרחיב" (ס' 87).
16
17 7. בכל הנוגע לטענות המבקש ביחס לכשירות המנוחה – היא הסוגייה אליה אדרש בפסק הדין המשלים דנן –
18 נקבע כדלקמן:
19
20 "לא זו בלבד שלא הוכחו, אלא שהמבקש לא עמד על הזיקה בין טענה זו לבין תוקף הצוואה
21 כלפי המנוח, ולא העמיד מתווה משפטי שעשוי להוביל לכאורה לבטלות הצוואה גם כלפי
22 המנוח. גם אם בית המשפט היה מוסיף לצעוד כברת דרך נוספת לצד המבקש, הרי שלא נחזה
23 מאמץ כלשהו מצדו להוכיח טענות אלה" (ס' 89).
24
25 8. עוד צוין בפסק הדין כי המבקש הגיש בקשה לצירוף מסמכים רפואיים ולהימנע ממתן פסק דין, וזאת לאחר
26 הגשת הסיכומים בתיק. בקשה זו נדחתה ע"י המותב הקודם ביום 19.3.20. בית המשפט הוסיף וקבע בפסק
הדין כי "המבקש לא ניצל את זכותו הדיונית לקבלת מסמכים, ואין להקים זכות זו מחדש בתום שלב
ההוכחות, כל שכן לאחר הגשת סיכומי הצדדים. כמו כן, מפנה המבקש למצבה של המנוחה 4 שנים לפני
חתימתה על צוואת 2010, וממילא אין במסמכים כשלעצמם להוכיח דבר, גם אם היו יפים למועד חתימת
הצוואה, מבלי שהוגשה חוות דעת מומחה לדבר" (ס' 89-91).

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

9. בית המשפט הוסיף עוד כי "גם מחקירת המבקש ניכר שאינו רואה את עצמו כנושא בנטל להוכיח טענותיו" (ס' 92). מנגד, בית המשפט העניק משקל לעדותו של עו"ד [...], הנוטריון שערך את הצוואה ותיאר בעדותו את נסיבות עריכתה, לגביה קבע כי "לא עלו סימנים או אותות למשוא פנים בעדותו וניכר שהכיר את המנוחים היטב ולאורך שנים" (ס' 93).
10. מכל הטעמים הללו דחה בית המשפט את טענות המבקש ביחס לצוואה גם לגופו של עניין, לרבות ביחס לכשירות המנוחה להבין את טיבה של הצוואה. זאת לצד הקביעה כי הגשת הבקשה מצד המבקש לקתה בשיהוי.
- 8
9 **פסק דינו של בית המשפט המחוזי**
11. המבקש ערער בזכות על פסק הדין לבית המשפט המחוזי (עמ"ש 64961-06-20). בפסק דין מיום 15.6.21 התקבל הערעור באופן נקודתי (להלן – "פסק המחוזי"), וביחס לסוגיה קונקרטית כאמור. נקבע שהתיק יושב לבית משפט זה לשם "**בחינה נקודתית של מצבה של המנוחה, וכפועל-יוצא, כשרותה לצוות במועד צוואת 2010, אשר בגדריה על בית משפט קמא למנות מומחה, אשר יבחן סוגיה ספיציפית זו באמצעות הרשומות הרפואיות של המנוחה בתקופה הרלוונטית**" (ס' 36).
12. בסעיף 36 לפסק המחוזי, הונח המתווה לבירור טענות המבקש ביחס לכושרה של המנוחה להניח צוואה, כדלקמן:
- 19 "על יסוד כל האמור לעיל, סבור אני, כי יש לקבל חלקית את ערעורו של המערער, באופן שהתיק יוחזר לבית משפט קמא, אשר יערוך בחינה דו-שלבית כמפורט להלן:
- 23 ראשית יבחן בית משפט קמא מה היה מצבה של המנוחה עובר לחתימתה על צוואת 2010,
- 24 באמצעות מינוי מומחה שיחווה-דעתו בשאלת כשירותה של המנוחה לערוך צוואה, כדרישת

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

1 סעיף 26 לחוק הירושה, לאחר שתהיינה בידי כלל הרשומות הרפואיות של המנוחה בתקופה
2 הרלוונטית.

3
4 עם קבלת חוות-הדעת, תוך מתן זכות תגובה לצדדים, ואפשרות לחקור את המומחה, יכריע
5 בית משפט קמא מחדש בשאלת כשירותה של המנוחה לערוך צוואה, וזאת על יסוד חוות-דעתו
6 של המומחה ושלל הראיות הנוספות בתיק, לרבות עדותו של הנוטריון [...]

7
8 עוד יודגש, כי אין מדובר בניהול הליך ההוכחות מראשיתו, והבאת עדים נוספים. מדובר
9 בבחינה נקודתית של מצבה של המנוחה, וכפועל-יוצא, כשרותה לצוות במועד צוואת 2010,
10 אשר בגדיה על בית משפט קמא למנות מומחה, אשר יבחן סוגיה ספיציפית זו באמצעות
11 הרשומות הרפואיות של המנוחה בתקופה הרלוונטית".

השתלשלות האירועים לאחר מתן פסק המחוזי

12
13
14
15 13. פסק המחוזי ניתן ביום 15.6.21 כאמור. המבקש לא נקט בכל פעולה לקידום ההליך והיו אלה המשיבים
16 שהגישו בקשה למתן הוראות מתאימות ביום 22.12.21. רק ביום 30.12.21 ובעקבות בקשת המשיבים, הגיש
17 המבקש בקשה למתן צו לגילוי מסמכים ביחס למנוחה, מבית החולים "פלימן", בית החולים ב[עיר] וקופ"ח
18 "כללית". המשיבים לא התנגדו למבוקש, בעוד המבקש זנח את בקשתו ורק ביום 17.3.22 ניאות להגיש
19 פסיקתא מתאימה לאישור בית המשפט לשם מימוש צו גילוי המסמכים. בתוך כך נמנע המבקש מלקיים את
20 החלטת בית המשפט מיום 27.12.21 (ע"י המותב הקודם) ולא פעל למינוי מומחה רפואי.

21
22 14. בסמוך לאחר פרישת המותב הקודם והעברת התיק להתברר בפניי בחודש 3/2022, קבעתי דיון קד"מ במעמד
23 הצדדים שהתקיים ביום 24.5.22. במעמד זה מינתי בהסכמת הצדדים את ד"ר אילן בר, מומחה לגריאטריה
24 קלינית, כמומחה מטעם בית המשפט (להלן – "המומחה"). קבעתי עוד כי בשלב זה יישאו הצדדים בשכרו של
25 המומחה בחלקים שווים. כל החומר הרפואי שהתקבל בעניינה של המנוחה בהתאם לצווים לגילוי מסמכים

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

1 הומצא לבית המשפט ולעיון המומחה. חוות דעתו של המומחה נערכה ביום 27.11.22 ולפיה לא ניתן לקבוע
2 כי במועד עריכת הצוואה המנוחה לא היתה כשירה להבין את טיבה (להלן – "חוות הדעת"). לצדדים ניתנה
3 רשות להתייחס לחוות הדעת, אך המבקש לא פעל בהתאם להחלטה, ורק לאחר בקשת המשיבים לקבל את
4 חוות הדעת ללא תגובת המבקש, ניאות האחרון להגיש בקשה להרחבת הצו לגילוי מסמכים, באופן שיתייחס
5 למסמכים מתקופה מאוחרת יותר ממועד עריכת הצוואה, ממועד עריכתה ועד מועד פטירת המנוחה, שמא ימצא
6 חומר רפואי נוסף.

7
8 15. ביום 18.1.23 קבעתי כי "לא הובהר פשר השיהוי שנוקט בהגשת הבקשה. עם זאת אדרש לעניין הנ"ל
9 בעת פסיקת ההוצאות". לגופו של עניין הוריתי על קבלת תגובה מצד המשיבים. ביום 29.1.23, חרף התנגדות
10 המשיבים, נעתרתי לבקשה נוכח דלות המסמכים הרפואיים ביחס למנוחה במועדים הסמוכים לעריכת הצוואה.
11 הוספתי כי "המשכות ההליך ועלויותיו ילקחו בחשבון בעת מתן הכרעה סופית". אלא שהמבקש שוב זנח
12 את בקשתו, וביום 15.2.23 קבעתי כי "מששוב השתהה התובע ולא פעל בהתאם למועדים שנקצבו, יש
13 מקום למתן הוראות בדבר סיום ההליך. ניתנת בזאת אורכה אחרונה בת 7 ימים להמצאת הצו הנדרש,
14 בצירוף הבהרה מדוע אין מקום להשתת הוצאות [...]". בו ביום הגיש התובע פסיקתא לאישור בית המשפט.

15
16 16. לאחר חודש ימים הגיש המבקש מסמכים שהתקבלו בהתאם לצו המורחב מבית החולים בעיר בלבד, ולא
17 מקופ"ח "כללית" או כל גוף או מוסד אחר. המסמכים נוגעים לאשפוז האחרון של המנוחה מיום 8.11.2012,
18 במהלכו הלכה לעולמה, ביום 00.00.2012. המבקש לא מימש את הצו המורחב בפניי הגורמים האחרים
19 כאמור, וביום 8.6.23 הוריתי על העברת החומר הקיים למומחה לצורך מתן חוות דעת משלימה. לאחר עיכוב
20 בהמצאת המסמכים למומחה (שלא בעטיו של המבקש) ניתנה חוות דעת משלימה ביום 30.10.23. לא היה
21 במסמכים החדשים לשנות את מסקנת המומחה או את חוות הדעת.

22
23 17. ביום 23.11.23 התרתי משלוח לשאלות הבהרה למומחה בתוך 15 ימים. על בסיס ניסיון העבר קבעתי עוד כי
24 "ככל ויש מניעה ממשית לביצוע האמור בפרק הזמן שנקבע, יש להגיש בקשה מנומקת בתוך 7 ימים
25 מהיום. למען הסר ספק, תקופת החירום במניין. ככל שישתהה התובע בביצוע הנדרש, אשקול שלא

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

- 1 להעתר לבקשתו למשלוח שאלות הבהרה וכן אשקול חיובו בהוצאות. ביהמ"ש סבור כי יש לקדם הכרעה
2 במחלוקת בשים לב להמשכות ההליך ולגלגוליו. יובהר, כי השיהוי שננקט בקידום ההליך יובא בחשבון
3 במסגרת ההכרעה הסופית".
- 4
- 5 18. המבקש שלח שאלות הבהרה למומחה ביום 11.12.23. ביום 19.12.23 ובעקבות תגובת המשיבים התרתי מענה
6 של המומחה לחלק משאלות הבהרה. לא היה בשאלות הבהרה כדי לשנות את עמדת המומחה ובעקבות
7 תשובות המומחה הורתי למבקש בהחלטתי מיום 23.12.23 "להבהיר עמדתו באשר להמשכו של ההליך
8 בתוך 7 ימים מהיום". התובע כפר בעמדת המומחה ועמד על חקירתו.
- 9
- 10 19. המומחה נחקר על חוות דעתו בדיון הוכחות ביום 4.4.24. בתום הדיון הוריתי על הגשת סיכומי המבקש תוך
11 30 יום ממועד המצאת תמליל הדיון (שהומצא ביום 17.4.24), ועל הגשת סיכומי המשיבים 30 יום לאחר
12 מכן, תוך שתקופת הפגרה תבוא במניין הימים.
- 13
- 14 20. המבקש לא הגיש סיכומים מטעמו, או בקשה למתן אורכה להגשתם. ביום 6.6.24 הוגשו סיכומי המשיבים.
15 ביום 1.7.24 הגישו המשיבים בקשה למתן פסק דין בהעדר סיכומי המבקש. בו ביום הגיש המבקש בקשה
16 למתן אורכה להגשת סיכומיו עד ליום 8.7.24. לאחר קבלת תגובת המשיבים, ניתנה למבקש לפנים משורת
17 הדין אורכה בת 7 ימים להגשת הסיכומים והתרתי למשיבים להגיש סיכומי תשובה מטעמם. הוספתי כי "סוגיית
18 ההוצאות תידון בפסק הדין". לאחר הגשת סיכומי המבקש הודיעו המשיבים שאינם מוצאים צורך בהגשת
19 סיכומי תשובה.
- 20
- 21 21. בעוד בית המשפט שוקד על כתיבת פסק הדין, הודיעו המשיבים כי המשיב מס' 1 ז"ל עבר אירוע מוחי. ביום
22 1.12.24 הודיע ב"כ המשיבים כי למרבה הצער המשיב מס' 1 ז"ל הלך לעולמו.
- 23
- 24
- 25

חוות דעת המומחה

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

22. התמחותו של המומחה היא בגריאטריה ופסיכו-גריאטריה. עמדו בפניו כל המסמכים הרפואיים הנוגעים למנוחה, והומצאו מתוקף צווים לגילוי מסמכים, ואלו הם:
- א. סיכום אשפוז בביה"ח ב[צפון] לתקופה 20-4/7/2006, בעקבות אירוע מוחי;
- ב. סיכום ומהלך אשפוז בביה"ח "פלימן" לצורך שיקום, מיום 20.7.2006 ועד 20.8.2006;
- ג. מעקב סיעודי ע"י אחות מרפאה מיום 12.3.2009;
- ד. תיק מעקב רפואי מטעם קופ"ח "כללית" לשנים 2005 – 2010;
- ה. סיכום אשפוז בביה"ח בעיר 17-8/11/2012 (עד פטירת המנוחה).
23. ראשיתו של הרקע הרפואי באירוע מוחי ממנו סבלה המנוחה בשנת 2006 כאמור, בעקבותיו אושפזה במחלקה הנורולוגית בביה"ח בצפון (להלן – "האירוע"). האירוע התרחש ביום 4.7.2006, או בסמוך לו. **האירוע מוקדם בכ-4 שנים ממועד עריכת הצוואה, ביום 23.4.2010.** המנוחה סבלה בין היתר משיתוק פלג גוף ימין וליקוי בדיבור ובהבנת מילים. בקבלתה לבית החולים בצפון הפגינה המנוחה שיתוף פעולה חלקי, ללא התמצאות בזמן ובמקום וקשב וריכוז ירודים מאוד. במהלך השיקום השתפרה העירנות אך בעת שחרורה עדיין סבלה מהבנה ירודה, שיתוף פעולה חלקי ויכולת שיפוט חלקית.
24. המומחה מדגיש כי "מסוף תקופת השיקום ועד פטירתה של המנוחה ב – 17.11.2012 – אין בידי שום תיעוד משמעותי של מצבה הקוגניטיבי, פרט לדיווח בודד של האחות [...] בסקירה סיעודית תקופתית ביום 12.3.2009 – שבו נכתב: מתמצאת בזמן, במקום ובאנשים, מדברת ויוצרת קשר עם הסביבה".
25. בשים לב למצבה הסיעודי של המנוחה לאחר האירוע המוחי, המומחה מוצא שהעדר תיעוד מאוחר יותר של בדיקה קוגניטיבית – תמוה. המומחה מוסיף כי שנתיים וחצי לאחר עריכת הצוואה, ביום 8.11.2012 המנוחה אושפזה בביה"ח בעיר, שם שהתה עוד 9 ימים עד לכתה לעולמה. ממסמכי האשפוז עולה כי המנוחה הגיעה מבית אבות, ללא הכרה במצב סיעודי ודמנטי, במצב של אי-ספיקת כליות חמורה, ובמהלך כל האשפוז היתה בתרדמת. לא נמצאו מסמכים או עדות למצבה הקוגניטיבי ממועד עריכת הצוואה ועד פטירתה.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

26. הדברים משתקפים מן המסמכים הרפואיים שמצויים אף בפניי. בתעודת השחרור מבית החולים "פלימן" וכן בגיליון קליטת המנוחה בבית החולים "פלימן", צוין כי עם קבלתה לא התמצאה בזמן ובמקום. במהלך השיקום חל שיפור במצבה, בין היתר בעירנות ובמצב הרוח והיא השתחררה במצב כללי יציב. אציין כי המנוחה הגיעה לבית החולים "פלימן" הישר מבית החולים בצפון, באמצעות הפניה. בשונה מההתרשמות בבית החולים "פלימן" עם קבלתה, בהפניה מהמחלקה הנורולוגית בבית החולים בצפון מיום 20.7.06 צוין כי המנוחה "מתמצאת בזמן ובמקום". מגלה התמצאות "מלאה" ובמצב רגשי "שקט".
27. המומחה העמיד אפוא את המסקנות האפשריות ממצב הדברים. מחד גיסא המנוחה חוותה פגיעה משמעותית בעקבות האירוע. במהלך השיקום לא נצפה שיפור של ממש ביכולת השיפוט. ככל ולא חל שיפור במצבה במהלך 4 שנים שחלפו עד שחתמה על הצוואה, הרי שלא היתה בת-שיפוט להבין את טיבה של הצוואה במועד עריכתה. בחומר הרפואי אין כל מידע ביחס לאותן 4 שנים, למעט דיווח האחות. לכאורה יש בדיווח להעיד על שיפור במצב הקוגניטיבי של המנוחה – "מתמצאת בזמן, במקום ובאנשים, מדברת ויוצרת קשר עם הסביבה" – אלא שאחות אינה מוסמכת לערוך הערכה קוגניטיבית. מדובר בהתרשמות שאינה בבחינת אבחון. מאידך גיסא, מוסיף המומחה כדלקמן:
- "מאידך, אין זה בלתי אפשרי, בלתי סביר, שחלה התפתחות לטובה במצבה הקוגניטיבי של [המנוחה] באותן קרוב ל-4 שנים. המוח הוא דינמי ובר שיקום כמו מערכות אחרות של הגוף, ובמקרים רבים מתרחשת הטבה ושיקום ספונטני גם של נזק מוחי, גם שלא תוך כדי שיקום פורמלי ומוסדי. משום כך אין לשלול את האפשרות שחלה התאוששות ושיפור קוגניטיבי במשך השנים שלאחר הדימום, אפשרות זו קיימת".
28. בנסיבות אלה הגיע המומחה למסקנה כי: "בהיעדר קביעה מוסמכת של בעל מקצוע המוסמך לכך שהמנוחה לא היתה כשירה קוגניטיבית לחתום על צוואה – לא ניתן לקבוע שהמנוחה [...] לא היתה כשירה לחתום על צוואה" (הדגשות במקור).

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 16-08-34260-08 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

טענות הצדדים

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24

29. לטענת המבקש בסיכומיו, עמדת המומחה לפיה אינו יכול לשלול את האפשרות שהמנוחה היתה כשירה לערוך צוואה, מבוססת "על מסמך אחד משנת 2009 שנערך על ידי אחות מטעם המוסד לביטוח לאומי בו היא רשמה שהמנוחה 'מתמצאת בזמן ובמקום'". המבקש מוסיף שהתרשם שהמומחה לא ראה בעין יפה את העובדה שהמבקש חולק על חוות דעתו, וסירב להשיב לשאלות הבהרה, ולפיכך לא היה מנוס מלזמנו לחקירה.
30. לטענת המבקש המומחה סירב להשיב מה הם הסיכויים ליכולתה של המנוחה להתנהל באופן עצמאי במועד עריכת הצוואה בשנת 2010, לאחר האירוע שעברה בשנת 2006. לטענת המבקש, לפי "מבחן הסבירות", הסיכוי שהמנוחה היתה כשירה להבין טיבה של הצוואה הוא אפסי.
31. ציון קביעתה של האחות, במסמך משנת 2009, כי המנוחה "מתמצאת בזמן ובמקום", אינה בבחינת "בדיקה" או "ממצא", כי אם התרשמות בלבד מצד מי שאינה מומחית ואינה מוסמכת לקבוע ממצאים רפואיים. לדבריו זהו מסמך שנערך לצורך הערכה סיעודית ולא פסיכיאטרית. לא ניתן לדעת מי ערך למנוחה "תשאול" בפועל, אילו שאלות נשאלה, או שמא היה אדם נוסף שנכח בבדיקה ושנתן תשובות במקומה. לדבריו עוד, אותה אחות לא הוזמנה לעדות. לשיטתו עוד, יש לאחות בודאי אינטרס להמעיט במצבה של המנוחה הואיל והיא שלוחה של המוסד לביטוח לאומי, שמעוניין לפי הטענה "להפחית כמה שניתן את הצורך בתשלום קצבאות לחולים".
32. המבקש שב וטוען כי המומחה לא יכול היה להעריך את סיכויי השיקום של המנוחה, ואף אישר שבמקרים דומים בהם כן נצפה שיפור, היה הוא פרי "טיפול ממושך ומתוכנן ולא כתוצאה מאיזה שינוי פתאומי". לשיטתו של המבקש, משבחר המומחה שלא להשיב על שאלות המבקש ביחס לסיכויי השיקום וההחלמה של המנוחה, הרי שבהתאם ל"מאזן ההסתברות", עלה בידו להכיח שהמנוחה לא ידעה להבחין בטיבה של הצוואה במועד חתימתה.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

- 1 לטענת המשיבים, הונחו על שולחנו של המומחה כל המסמכים הרפואיים מכל המקורות להם היתה למנוחה
- 2 זיקה, ושנגעו לתקופה שתחילתה הרבה לפני מועד עריכת הצוואה ועד למועד פטירתה של המנוחה. המומחה
- 3 הניח בפניי בית המשפט חוות דעת מקצועית ומסקנתו היא כי אין כל אינדיקציה לכך שהמנוחה לא היתה כשירה
- 4 להבין את טיבה של צוואתה במועד עריכתה.
- 5
- 6 34. המשיבים מפנים לחקירת המומחה ותשובותיו ביחס למשקלו של מסמך הבדיקה בכלל ולמשקל בדיקה שמבצעת
- 7 אחות בפרט. עוד מפנים להסבריו של המומחה בחקירתו ביחס לאפשרות של שיקום לאחר אירוע מוחי, שאינו
- 8 "דבר בלתי רגיל" לדבריו, וכי אין לשלול כי גם ביחס למנוחה חל שיפור במהלך השנים שחלפו ממועד האירוע
- 9 המוחי ועד עריכת הצוואה (כ – 4 שנים). עוד מפנים להסבריו של המומחה לכך שככלל, חוסר התמצאות בזמן
- 10 ובמקום אינו שולל באופן הכרחי יכולת שיפוט והבנה ביחס לרכושו של אדם והאופן בו ירצה להקנותו לאחר
- 11 מותו.
- 12
- 13 35. המשיבים מפנים עוד לעדותו של הנוטריון בפניי המותב הקודם עובר למתן פסק הדין. לטענתם הנוטריון נמצא
- 14 מהימן על ידי בית המשפט ולא נמצא רבב שנפל בעריכת הצוואה. עדות הנוטריון וחוות דעת המומחה ממלאות
- 15 שתיהן אחר המבחן הדו-שלבי שהעמיד בית המשפט המחוזי בפסק דינו בענייננו, ומוליכות למסקנה שדין
- 16 בקשת המבקש להידחות.
- 17
- 18 36. המשיבים עומדים על פסיקת הוצאות משפט הולמות בעקבות התנהלות המבקש מאז פסק המחוזי ועד האיחור
- 19 בהגשת הסיכומים מטעמו. עוד מפנים המשיבים להחלטותיי השונות, שחלקן הובאו לעיל, בזיקה לשיהוי שנקט
- 20 המבקש ולחיובו בהוצאות.
- 21
- 22 **דיון והכרעה**
- 23
- 24 37. אין חולק כי האירוע המוחי שעברה המנוחה בשנת 2006 היה אירוע משמעותי שהוביל לפגיעה קוגניטיבית
- 25 ועל כך מעידים מרבית המסמכים הרפואיים הקיימים בסמוך לאירוע ועד לשחרורה מבית החולים השיקומי
- 26 פלימן.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

- 1
- 2 38. באופן תמוה, למעט המסמכים הרפואיים הקיימים בסמוך לאירוע (7-8/2006) לא נמצאו עוד מסמכים
- 3 רפואיים מהם ניתן ללמוד על מצבה הקוגניטיבי של המנוחה עד למועד עריכת הצווה (23/4/2010), למעט
- 4 מסמך מטעם אחות המעיד על שיפור במצבה.
- 5
- 6 39. אליבא דהמומחה, במהלך השנים שחלפו ממועד האירוע ועד למועד החתימה על הצוואה, יכול היה מצבה של
- 7 המנוחה להשתפר, להחמיר או להיותר בעינו. לדידו, אין מקום לעסוק בסבירות הסיכוי לכל אחת
- 8 מהאפשרויות, בהינתן כי מדובר באדם ספציפי, שכל אחת מהחלופות הנ"ל אפשרית לגביו. באשר לאפשרות
- 9 כי מצבה של המנוחה השתפר הבהיר המומחה כך:
- 10
- 11 "המוח הוא דינאמי ובר שיקום כמו מערכות אחרות של הגוף, ובמקרים רבים מתרחשת הטבה ושיקום
- 12 ספונטני גם של נזק מוחי, גם שלא תוך כדי שיקום פורמלי ומוסדי. משום כך אין לשלול את האפשרות
- 13 שאכן חלה התאוששות ושיפור קוגניטיבי במשך השנים שלאחר הדימום המוחי, אפשרות זו קיימת"
- 14 (פרק הדיון בחוות הדעת).
- 15
- 16 40. מן המפורסמות היא כי "עקרון פתיחה הוא, שאדם כשר לפעולה משפטית ובכללה עשייתה של צוואה"
- 17 (ע"א 1212/91 קרן לב"י נ' פליציה בינשטוק, פ"ד מה(3) 705, 716; בע"מ 3539/17 פלונית נ' פלוני,
- 18 מיום 11.6.17). מי שכופר בעיקרון זה וטוען כי בעת עשייתה של צוואה, המצווה לא ידע להבחין בטיבה של
- 19 צוואה - עליו הנטל להוכיח טענתו (ע"א 5185/93 היועץ המשפטי לממשלה נ' רינה מרום, פ"ד מט(1)
- 20 318, 328).
- 21
- 22 41. בנסיבות ענייננו, בהעדר אינדיקציה כלשהי המלמדת אחרת, חזקת הכשירות בעניינה של המנוחה עומדת בעינה
- 23 ועל המבקש מוטל הנטל לסתור אותה ואף לא נטען אחרת. בפסיקה קיימת תמימות דעים כי "נטל השכנוע
- 24 הנ"ל אינו עניין של מה בכך וכדי לעמוד בנטל האמור אין די בהעלאת ספקות בלבד, אלא יש צורך

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

- 1 בראיות ממשיות וברורות" (שאול שוחט – "פגמים בצוואות", מהדורה שלישית, תשע"ו-2016, ע' 162,
- 2 הדגשה אינה במקור).
- 3
- 4 42. יתירה מכך, חומר הראיות צריך להתייחס למועד עריכת הצוואה - "מועד זה הוא המועד הקובע" (ע"א
- 5 3411/92 אברהם רובינשטיין נ' לאה ברזובסקי, 13.6.95, ס' 5) וזאת, "גם אם במועד מאוחר יותר ניטל
- 6 ממנו כושר זה, וגם אם הוכח שבזמן כלשהו לפני עשייתה חסר היה את כושר ההבחנה הנדרש להבנת
- 7 טיבה" (שוחט לעיל, שם, ההדגשה אינה במקור).
- 8
- 9 43. הנחת המוצא אם כן, הנה כי במועד עריכת הצוואה המנוחה היתה כשירה לערוך צוואה והבינה את טיב המעשה.
- 10 על מנת לסתור הנחה זו - מקל וחומר, חזקה זו - יש להציג ראיות ממשיות וברורות, ו"אין די בהעלאת ספקות
- 11 בלבד". על הראיות להתייחס כאמור למועד עריכת הצוואה ממש, גם במקום בו קיימת ראיה לכאורה לכך כי
- 12 במועד פטירתה, כשנתיים לאחר הצוואה, לא היתה כשירה, וקיים ספק אם היתה כשירה בסמוך לאחר האירוע.
- 13 בענייננו אין אלא לכל היותר ספקות. לא הונחה בפני בית המשפט או המומחה כל ראיה שמתייחסת למועד
- 14 עריכת הצוואה ויש בה לסתור את חזקת הכשרות. איני מקבלת את עמדתו של המבקש שבחר להציג את מצבה
- 15 של המנוחה על דרך מאזן הסתברויות. אופן שקילת הראיות בענייננו אינו מאוזן כאמור וכפות המאזניים אינן
- 16 מאוזנות מלכתחילה. אבאר להלן.
- 17
- 18 44. מן העבר האחד ניצב עקרון-על בשיטתנו המשפטית, והוא קיום רצונו של המת. מתוך עקרון זה מוחזק האדם
- 19 ככשר לערוך צוואה בשעת עריכתה. רצונו של אדם – כבודו, וחזקת הכשרות התבססה בחוסנה אף יותר לאחר
- 20 חקיקת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו – "לאור חוק יסוד כבוד האדם וחירותו, שלילת הכושר לצוות,
- 21 במיוחד בדיעבד, מאדם שבמהלך חייו לא הוטל ספק בכושרו לעשות כן, אינה עניין של מה בכך, כך
- 22 שהנטל לסתור את חזקת הכשרות הבסיסית הזו, לאחר מותו של אדם, הינו כבד ביותר" (ת"ע (ב"ש)
- 23 24485-02-10 מ.ז.נ' פ.ז., מיום 2.10.12, ס' 30).
- 24
- 25 45. מן העבר השני מצוי מי שמתנגד לצוואה וכופר בכושרו של המצווה להבין טיבה של הצוואה. הרף שניצב
- 26 לפניו הוא רם ולשם חצייתו עליו להצטייד בראיות ממשיות וברורות היפות למועד עריכת הצוואה. רק ראיות

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

1 שיש בהן לסתור את חזקת הכשרות תבאנה את המבקש לרף השכנוע הרצוי. במילים אחרות, בהעדר ראיה
2 לכך שבעת עריכת הצוואה המנוחה לא ידעה להבין את טיבה, יש לקבוע כי היתה כשירה. יצוין כי גם המומחה
3 אוהז בעמדה מקצועית זו:

4

5 "ש: **כתבת שאין לך תיעוד,**

6 **ת: ברור לגמרי. וגם נימקתי והסברתי שבהעדר לאור הזמן שעבר, ובהעדר בדיקה**

7 **שמגדירה, אני לא יכול לשלול שהייתה כשירה. לא כתבתי שהיא ב-100 אחוז הייתה**

8 **כשירה [...] כתבתי שאני לא יכול לשלול שהייתה כשירה לפי החומר, המסמכים"**

9 (תמליל דיון 4.4.24 וכך להלן, ע' 24, ש' 26).

10

11 46. העובדה שקיים בענייננו מסמך המאוחר ממועד האירוע וקרוב יותר למועד הצוואה, שמצביע לכאורה על
12 **שיפור** במצבה של המנוחה, וזאת על רקע העדר ראיה ישירה למועד עריכת הצוואה, מחזקת לטעמי את מסקנת
13 המומחה. המסמך מתעד בדיקה שנערכה למנוחה על ידי אחות ביום 12.3.2009. הבדיקה ממוקמת על ציר
14 הזמן שנתיים ו-8 חודשים לאחר האירוע מיום 4.7.2006. הצוואה נערכה 13 חודשים לאחר הבדיקה, ביום
15 23.4.2010 (להלן – "**המסמך**"). תחת "התמצאות", ציננה האחות כי המנוחה "**מתמצא בזמן ובמקום**"; תחת
16 "**קשר עם הסביבה**", ציננה האחות "**מדבר ויוצר קשר עם הסביבה**"; תחת "התנהגות" ציננה האחות "**רגוע.**
17 **משתף פעולה**".

18

19 47. הבדיקה נועדה כפי הנראה לשם בחינת הצרכים הסיעודיים של המנוחה, אף שלא מצאתי סימוכין לטענת
20 המבקש כי הבדיקה היא "מטעם" הביטוח הלאומי. ככל שסבר שיש בכך להמעיט מחשיבות, איכות או מקצועיות
21 הבדיקה, המבקש לא הניח כל בסיס לכך. אף לא מצאתי ממש בטענת המבקש כי האחות הבודקת מצויה בניגוד
22 עניינים הואיל ופועלת לטובת מעסיקה, המוסד לביטוח לאומי כביכול. הדברים מרחיקי לכת ואינם מבוססים
23 כלל.

24

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

48. אמנם המסמך אינו בבחינת חות דעת או אף בדיקה קוגניטיבית. אין חולק עוד כי נערך על ידי מי שאינו מוסמך
 2 כמומחה להערכת יכולת קוגניטיבית. בעובדות אלה כשלעצמן אין כדי לשלול את תוקף המסמך כראיה למצבה
 3 של המנוחה בסמוך יחסית למועד עריכת הצוואה, ובמועד מאוחר יחסית ממועד האירוע. אני מקבלת את עמדת
 4 המומחה כי העובדה שמדובר באחות בעלת סמכות מוגבלת אינה מובילה להצגתה כהדיוטה וכמי שאינה יכולה
 5 לגבש דעה על בסיס ניסיונה והכשרתה המקצועית. למותר לציין כי אחים ואחיות הם חלק בלתי נפרד מן
 6 המערך הרפואי, ואבחון מצבו הקוגניטיבי של אדם, גם אם שטחי, מצוי בהחלט בתחום עיסוקם. כך לדברי
 7 המומחה:

8
 9 "ש: אחות?
 10 ת: גם אחות,
 11 ש: גם אחות?
 12 ת: העובדה היא שבנוסף לרופא שבא לעשות גריאטר, או פסיכיאטר שבא לעשות, יש גם,
 13 עובדה, יש במהלך,
 14 ש: הבדיקות,
 15 ת: מהלך החיים של האנשים, או בבית חולים באשפוז, גם כן, גם אחים ואחיות שואלים
 16 ונותנים בחדר מיון או במחלקה וגם רופאים. גם רופא לפעמים כותב מילה וזה לא פירוט
 17 מלא" (ע' 5, ש' 11).

18
 19 49. צא ולמד שראיה בכתב שמועדה סמוך יחסית למועד עריכת הצוואה, עדיפה על העדר כל ראיה ביחס למועד
 20 עריכת הצוואה; והתרשמות של אחות עדיפה אף היא על העדר התרשמות כלל, ואין מקום להמעיט בערכה אך
 21 משום שאינה מומחית. המומחה היטיב להעמיד דברים על דיוקם:

22
 23 "ת: אבל, אבל איך אומרים, בעין [צ"ל "אין"] זמיר, גם עורב ייחשב לציפור שיר.
 24 ש: 100 אחות,
 25 ת: אם אין לי הערכה של גריאטר, אבל יש לי הערכה של אחות,

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

- 1 ש: כן,
- 2 ת: ואני לא מזלזל גם באחות.
- 3 ש: אני גם לא מזלזל,
- 4 ת: אחות יכולה להיות ותיקה עם המון ניסיון לפעמים יותר מרופא" (ע' 7, ש' 18).
- 5
- 6 ובהמשך: "לא מוסמכת מבחינה קוגניטיבית, אבל יש הרבה מקרים כאלה. ולכן עדות היא בכל זאת עדות"
- 7 (ע' 14, ש' 24). ועוד: "היא יכולה. אבל אין לי שום נתונים על האחות המסוימת הזאת [...] אני אומר,
- 8 היא יכולה בהחלט. אחיות הם [צ"ל "הן"] אינטליגנטיות, והם [כנ"ל] לומדות והן עובדות, ותלוי מידת
- 9 הניסיון והעמקה שלהם [כנ"ל – "שלהן"]. אין פה פירוט שהיא עשתה, היא נתנה חוות דעת על כל
- 10 תפקודה לפי הדברים, אני לא יכול לדעת" (ע' 37, ש' 19).
- 11
- 12 יש לתמוה על טענות המבקש ביחס למסמך ולבדיקה שערכה האחות. המבקש תוהה את מי תשאלה האחות ומי
- 13 נכח בבדיקה ומוסיף שהאחות לא זומנה לעדות על מנת לשפוך אור על הדברים. המבקש הוא הנושא כאמור
- 14 לעיל בנטל השכנוע ונטל הראיה, ולא ברור כלפי מי מלין המבקש.
- 15
- 16 התרשמות האחות כפי שמשקפת במסמך, אינה עומדת בסתירה לאירוע ולהשפעתו על המנוחה, אלא מתיישבת
- 17 עם האפשרות עליה עמד המומחה, כי במהלך 4 השנים שחלפו מאז האירוע ועד מועד עריכת הצוואה, מצבה
- 18 של המנוחה השתפר. לגישת המומחה הדברים אפשריים ולא תהיה זו פעם ראשונה. המבקש טוען כי לפי "מבחן
- 19 הסבירות", הסיכוי לכך אפסי. דעתי כדעת המומחה בהקשר זה, ולא שוכנעתי מטענות המבקש.
- 20
- 21 ראשית, דומה שהמבקש שגה בהבנת עמדת המומחה. בניגוד לטענת המבקש, המומחה לא אישר שבמקרים
- 22 בהם נצפה שיפור, היה זה פרי "טיפול ממושך ומתוכנן ולא כתוצאה מאיזה שינוי פתאומי" כדברי המבקש
- 23 בסיכומיו. ההיפך הוא הנכון. המומחה עמד על האפשרות לשיקום ספונטני, או "עצמוני", על רקע העדר הראיות
- 24 ביחס למועד עריכת הצוואה, והעדר סימוכין, למשל, לתרופות שנטלה המנוחה או לטיפולים שעברה. אביא את
- 25 הדברים בשם אמרם (כל עוד לא צוין אחרת, הדגשות אינן במקור):

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25

ת"ת: מתייחס לזה שיש וריאציות אין סופיות במהלך הקליני של כל אחד. יכול להיות השתפרות שיקום עצמוני, וראיתי הרבה מקרים כאלה, ראיתי בבית אבות שאני עובד ב[...],

כב' השופטת: גם עם דימום משמעותי, כמה,
ת: גם עם דימומים,
כב' השופטת: שנים אחרי,
ת: משמעותיים. קראתי ספר שלם של חוקרת מוח, שהיה לה שטף דם מסיבי במוח, ברור שהיא נקראת קצת נדיר, אבל זה מראה שזה אפשרי" (ע' 12, ש' 23).

ועוד:

"כב' השופטת: לא כתוצאה מאיזה לקיחת תרופות,
ת: כתוצאה משיקום,
כב' השופטת: טבעי,
ת: עצמוני, ואני ראיתי בבית אבות שאני עובד [...] אנשים שיצאו מהשיקום ללא התקדמות רבה. וברור שאנחנו גם יודעים, אני יודע, שבשיקום יש גורמים מממנים, והם לא משאירים בדרך כלל מעבר לכמה שבועות לא מוכנים לממן את המשך השיקום, אם לא רואים התקדמות. אם רואים התקדמות מוכנים להאריך את זמן השיקום, אם לא רואים. ויש גם שיקום ספונטני, לאחר מכן במקרים שראיתי אותם, ושישנם בוודאי גם בספרות. ואי אפשר לדעת 4 שנים אחרי שהיה האירוע הזה, אי אפשר לדעת. גם דימום יכול להיספג, גם לתאי המוח יש יכולת שיקום והעברת, העברת תפקוד מאזור לאזור כמו ב, כמו בשרירים" (ע' 13, ש' 13).

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

53. **שנית**, נדמה כי אפשר להבין מדוע נוכח האפשרות לשיקום עצמוני - בהעדר ראיות שמצביעות אחרת או סותרות - אין מקום לעסוק "בסבירות" האפשרות שהמנוחה השתקמה. המומחה היטיב לחדד את הקושי לעשות כן:

"אני לא מתייחס לסטטיסטיקה, כשאני מדבר על אדם מסוים [...] כל אדם, כל אדם, יש עקומת גאוס ידועה, כל אדם יכול להיות בחלק המרכזי שלה, שאז הסטטיסטיקה יכולה לעזור לנו, והוא יכול להיות באחד משני הקצוות שעדיין זה אפשרי. לכן [...] כשמדובר על אדם מסוים אני לא בודק סטטיסטיקה" (ע' 19, ש' 19).

ובהמשך:

"ת: אני לא נותן סבירות כללית,
ש: למה אתה לא נותן?
ת: משום שהמגוון הוא גדול, ואמרתי, יש לכל דבר עקומת גאוס, יכול להיות ש-60, 70 אחוזים יהיו בחלק העליון של העקומה ויש עליהם סטטיסטיקה. אבל האישה המסוימת הזאת, יכולה להיות בפינה הזאת של העקומה, או בפינה הזאת של העקומה. ולכן, אני לא נותן על זה תשובה" (ע' 35, ש' 32).

54. **שלישית**, בניגוד לשיעור ההסתברות לכך שמצבה של המנוחה אכן השתפר, המומחה כן עמד על התנאים שיכולים לעודד שיקום ולהגדיל את הסיכויים להתרחשותו. ככלל, תנאים אלה כוללים טיפול כללי טוב, טיפול בבעיות בריאותיות פיזיות, וסביבה תומכת ובעלת גירויים:

"הרבה מאוד מהדברים בזקנה, ואני עבדתי 12 שנים במחלקה הגריאטרית פה ב[...], הרבה מאוד דברים לא רק קוגניטיביים, גם בגוף משתפרים תוך כדי טיפול כללי, לא רק ספציפי [...] כשהבן אדם אוכל טוב, כשיש מי שעוזר לו, כשיש מי שמתייחס אליו, כשיש בדיקות, כשיש

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

1 טיפול כללי. כלומר, מה שחשוב להדגיש פה שבגריאטריה, הרבה יותר מאשר בגיל צעיר יותר,
2 הנזקים הם הרבה פעמים תוצאה של מה? של ירידה ב, ברזרבה של מערכות שונות בגוף [...]
3 המצבים הגריאטריים הם הרבה פעמים סך של פוטנציאל הכללי של הגוף שיש לו מערכות
4 יותר תקינות, ויש לו מערכות שהרזרבות שלהם ירדה בלי שזה התבטא בצורה מאוד חריפה,
5 אבל בזמן אירוע חריף באחת המערכות, יכול להצטרף למערכות השונות נזק, ואותו דבר יכול
6 לקרות ההפך [...]

7
8 ללא טיפול רפואי ספציפי שאני מכיר מחזיר את הבן אדם. כמובן שכמו שאומרים, אם
9 בן אדם לא יושב לבד ללא כל גירוי, הסיכוי שלו להשתפר הרבה יותר קטן, מאשר אדם שיש
10 לו גירויים, יש לו אנשים שמדברים, יש טלוויזיה, יש ספר, יש משפחה [...]" (ע' 20, ש' 36).

11
12 "[...] תעסוקה, כל מיני דברים שאני רואה אותם הכי הרבה בבית אבות, בבתי אבות שאני
13 עובד. זה טיפול כללי, אם המערכות של הגוף יש להם פוטנציאל יש אנשים שמשתפרים, יש
14 הרבה כאלה שלא משתפרים או מחמירים" (ע' 22, ש' 20).

15
16 55. בהקשר זה לא עולה בענייננו סיבה לחשוד כי המנוחה לא זכתה לתנאים הולמים לאחר האירוע ועד למועד
17 עריכת הצוואה. כפי שיבואר להלן, המבקש לא העמיד כל יסוד עובדתי חלופי, או בכלל, ביחס למצבה של
18 המנוחה, אלא על בסיס המסמכים הרפואיים בלבד. יש מקום לציין כי בגליון שירות סוציאלי מבית החולים
19 "פלימן" צוין שבעלה של המנוחה, המנוח, "מסור" לה ודואג לצרכיה. צוין עוד שהמנוח דאג למטפלת סיעודית
20 עבור המנוחה, כבר בעת שהותה ב"פלימן".

21
22 56. אזכיר עוד שבעת האירוע, המנוחה היתה אמא ל-7 ילדים בוגרים, בגילים 47 ועד 61. יש לשער כי היו למנוחה
23 כלות ונכדים. יצוין עוד כי ממסמכי האשפוז בביה"ח בצפון עולה שכשנה וחצי לפני האירוע סבלה המנוחה
24 משבר בכתף ובאגן, וזכתה לשעות סיעוד. מהתיעוד עולה עוד כי המנוחה סבלה גם מסכרת ויתר לחץ דם,

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

1 והקפידה על נטילת תרופות באופן סדיר. יש בכך להעיד, למצער, על מודעות מצד המנוחה ומשפחתה לחשיבות
2 המעקב והטיפול הרפואי – ואין בכך משום המובן מאליו.

3

4 באופן קונקרטי יותר וביחס למנוחה, הוסיף המומחה בחקירתו, כי הסיכוי לשיפור במצבה של המנוחה אינה
5 פוחת בהכרח אך מן הטעם שהמנוחה היתה דמנטית לכאורה בימיה האחרונים (ההדגשות אינן במקור):

6

7 "ת: עברו 4 שנים מהאירוע,

8 ש: נכון, זה נכון.

9 ת: יכול להיות שהיא השתפרה, השתקמה, הייתה במצב בינוני יציב,

10 ש: וחזרה ב-2012,

11 ת: ו, כן, וברגע מסוים. וזה קורה,

12 ש: יכול להיות אתה אומר.

13 ת: בלי סוף. יש שוב מחלה חריפה" (ע' 29, ש' 26)

14

15 ובהמשך:

16

17 "אמרתי שאין עדות על השנים האלה, וכתבתי בהמשך את זה אתה לא מצטט עו"ד ניזאר [...]

18 מאידך אין זה בלתי אפשרי, בלתי סביר [...] שחלה התפתחות לטובה מצבה הקוגניטיבי (לא

19 ברור) באותן קרוב ל-4 שנים, המוח הוא דינמי, הוא בר שיקום כמו (לא ברור) ובמקרים רבים

20 מתרחשת הטבה ושיקום ספונטני גם של, ומתוך כך אין לשלול את האפשרות שאכן חלה, אתה

21 לא יכול להקריא לי את החצי הראשון" (ע' 31, ש' 3) (הדגשות אינן במקור).

22

23 למעלה מן הצורך, נקודה נוספת אותה חידד המומחה בחקירתו היתה המהירות האפשרית בה יכול להתחולל

24 שינוי לטובה במצבו של אדם בנעליה של המנוחה. שינוי זה יכול להתרחש במהירות יחסית (ע' 33, ש' 6).

25 בהמשך מוסיף המומחה שמהירות השינוי תלויה בין היתר בסוג הפגיעה, ואף במדדים שרלוונטיים לעניין.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

1 בהינתן שענייננו בעריכת צוואה, אזי מדדים כמו איכות הזכרון או ההתמצאות אינם בהכרח מטים את הכף
2 לרעה:

3
4 "כב' השופטת: שאחרי, כן יכול להיות שאחרי פגיעה משמעותית יחול שיפור בטווח זמן
5 של חודשים בודדים, זה משהו שהוא אפשרי?

6 ת: יכול להיות שיפור, ושוב אני אומר, תלוי באיזה מדדים אנחנו [...] אדם יכול
7 להיות פגוע קוגניטיבית במדדים הרגילים שבדקים בזהו זיכרון, התמצאות,
8 חשבון, לצייר שעון וכל מיני דברים, ועדיין אני בודק האם את הנושא
9 עצמו,

10 כב' השופטת: ספציפי,
11 ואת האנשים שמסביבו הוא מסוגל להגיד. ת:

12 כב' השופטת: ברור,
13 ואני יכול להגיד שגם אישה עם הרבה ירידה בזיכרון ובהתמצאות, אם היא
14 יודעת איזה נכס או נכסים יש לה, שהיא רוצה להוריש, ואם היא יודעת מי
15 האנשים שהיא קשורה אליהם, ומה יחסה, יחסיהם איתה היא יכולה להחליט
16 ולהגיד את זה אני רוצה [...] זה מה שאני יכול להגיד. יותר מזה דברים
17 תיאורטיים" (ע' 34, ש' 9).

18
19 59. על בסיס כל המקובץ לעיל, אני מקבלת את מסקנת המומחה ונותנת תוקף של פסק דין לחוות הדעת. אני קובעת
20 כי עומדת למנוחה חזקת הכשרות, ויש להניח לשם ההכרעה דנן כי היתה כשירה להבין טיבה של הצוואה
21 במועד חתימתה, בהעדר כל ראיה שתוכיח אחרת. הראיות הנוספות בענייננו בדמות המסמך מטעם האחות
22 המעיד על שיפור והטיפול ההולם לו זכתה המנוחה לפני ואחרי האירוע, לצד העדר סימוכין רפואיים סותרים,
23 מתיישבים עם האפשרות שמצבה של המנוחה השתפר, למצער בפרמטרים הרלוונטיים לעריכת צוואה.

24

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

1 להלן אפנה לבחינת הראיות הנוספות על חוות הדעת והמסמכים הרפואיים, שמא יש באלה לקדם את טענות
2 המבקש.

3

4 ראיות נוספות לסוגיית כושרה של המנוחה להבין טיבה של הצוואה

5

6 .60. כאמור לעיל, המבקש ביסס את כל טענותיו על המסמכים הרפואיים ועל הטענה לפיה הסיכוי שהמנוחה היתה
7 כשירה לערוך את הצוואה במועדה הוא "אפסי". טענות אלה נדחו לעיל באופן מנומק. מעבר לכך, לא העמיד
8 המבקש כל מסד עובדי או ראיתי ביחס למצבה של המנוחה בכלל, וביחס למועד עריכת הצוואה בפרט.

9

10 .61. ודוק: המבקש אוחז בידיו צוואה מאת המנוח לכאורה משנת 2014, בה הקנה לו את בית המגורים של המנוחים.
11 המבקש מתיימר לטעון כי הצוואה שבידיו היא פרי יחסיו הקרובים עם סבו המנוח. יש להניח כי לשיטתו שהה
12 בבית המנוחים שעות רבות. הדעת נותנת כי עיניו חזו במתרחש בבית וכי ידע לספר על מצבה של המנוחה. אם
13 לא הוא, אזי למצער למנוחה היתה משפחה גדולה ועניפה, ויש להניח כי היו עדים רבים למצבה של המנוחה.
14 אלא שהמבקש מילא פיו מים, לא העמיד גרסה לדברים, לא זימן עדים לחיזוק טענתו ולא הציג כל ראיה מסוג
15 אחר.

16

17 .62. ראוי לציין כי במסגרת חקירתו הנגדית בפניי המותב הקודם וטרם מתן פסק הדין, המבקש לא ידע לספר דבר
18 על מצבה של המנוחה:

19

20 ש: טוב, בסעיף 13, 13 לתצהיר שלך, אתה טוען שזאת, הריני להצהיר מדעתי
21 האישית שסבתי המנוחה, (לא ברור) אשר חתמה על אותה צוואה שקוימה.
22 נפטרה ביום 2012 וביום הרישום כיום החתימה על הצוואה היא לא הייתה
23 מסוגלת להבין את תוכנה. תביא לי הוכחה. דבר שיוכיח כי היא לא הייתה
24 כשרה,

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

1 כבודך, בית המשפט יכול לפנות בקשה לבית החולים פלדמן והם יכולים ת:
2 למסור לו מידע, היא יצאה משם שהייתה, שהייתה באיבוד הכרה והיא
3 הייתה הולכת עם, הייתה לה עובדת כל הזמן צמודה הייתה מרימה אותה
4 במנוף, היא בכלל הייתה משותקת" (תמליל דיון מיום 13.2.18, ע' 10, ש'
5 (29).

6
7 יש לך הוכחה שהיא לא הייתה כשירה לתת צוואה? לא הייתה, לא מסוגלת ש':
8 מבחינה רפואית או שכלית לתת צוואה או להבין את משמעות,
9 היא לא הייתה, ת':
10 תראה לי מסמך רפואי אחד, ש':
11 כרגע אין לי. אם בית המשפט יפנה בקשה" (שם, ע' 11, ש' 6). ת':

12
13 גם אם אניח שהמבקש העיד ממה שחזו עיניו – ואיני קובעת כך – אין בכך להעלות או להוריד. אכן, המנוחה 63.
14 שוחררה מביה"ח פלימן כשהיא מתקשה להפעיל את פלג גופה הימני. אכן, צוין בהפניה לבית החולים "פלימן"
15 שיש להיעזר ב"מנוף" לשם ניודה של המנוחה. אלא שהמבקש אינו מבאר מה בין כך ובין כושרה של המנוחה
16 להבין טיבה של הצוואה, כל שכן במועד עריכתה.

עדות הנוטריון

17
18
19
20 חיזוק נוסף למסקנת המומחה ולחזקת הכשרות ממנה נהנית המנוחה מצוי בעדות הנוטריון. הוא שערך את 64.
21 הצוואה ההדדית למנוחים והוא שטיפל בעסקת המתנה ביחס לבית המגורים. הנוטריון העיד ונחקר טרם מתן
22 פסק הדין בפניי המותב הקודם, שהסתמך על עדותו ומצא אותה מהימנה. כדברי בית המשפט בפסק הדין –
23 "בהקשר זה מצאתי את עדותו של הנוטריון, עו"ד [...] , אשר ערך הן את צוואת 2010 והן את מסמכי
24 המתנה, כמהימנה ועקבית. לא עלו סימנים או אותות למשוא פנים בעדותו וניכר שהכיר את המנוחים
25 היטב ולאורך שנים" (ס' 93, ההדגשה אינה במקור).

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

1

2 .65 במסגרת חקירתו של הנוטריון על ידי ב"כ המבקש, הקדיש האחרון שאלה אחת בלבד ביחס למצבה של המנוחה.

3 השאלה נשמרה לסוף החקירה ואיתה חתם ב"כ המבקש את חקירת הנוטריון. תשובתו של הנוטריון לא

4 השתמעה לשתי פנים:

5

6 "ש. המבקש טוען כי המנוחה [...] כאשר חתמה על הצוואה לא הייתה מסוגלת להבין

7 תוכנה. מה אתה אומר?

8 ת. הוא יכול לטעון מה שהוא רוצה, הייתי אצלם בבית, היא הכירה אותי מאז שאנחנו

9 ילדים, עשרות שנים, הייתה בדעה צלולה, הבינה הכל, היא אהבה אותי כמו הבן

10 שלה. היא הבינה בטח וזה הדבר הטבעי.

11 ש. אתה הקראת לה את הצוואה?

12 ת. בטח, הכל כמו שכתוב באישור שלי.

13 ש. זה כתוב בעברית.

14 ת. אני מתרגם" (פרוטוקול דיון מיום 22.5.18, ע' 28, ש' 1).

15

16 .66 אני מוצאת עדות זו בעלת משקל רב. מבלי לגרוע ממשקלה של חוות הדעת, הרי שעדות הנוטריון מתייחסת

17 למצבה של המנוחה בזמן אמת ובמועד עריכת הצוואה ממש. ועוד; הנוטריון, שלא כמו המומחה, פגש במנוחה

18 פנים אל פנים והכיר אותה באופן אישי. כאמור, במסגרת פסק הדין יוחסה לנוטריון מהימנות והעדר משוא

19 פנים, ולא מצאתי סיבה בגינה יש לגרוע מהתרשמות זו או לדחותה. המבקש מצדו לא העמיד טיעון בהקשר

20 לעדות זו ולמשקלה.

21

22

סיכום

23

24 .67 מצאתי כי הראיות השונות בענייננו מובילות לדחיית טענות המבקש, מתיישבות זו עם זו ומשלימות אחת את

25 רעותה. חוות דעת המומחה מתיישבת עם חזקת הכשרות המניחה שהמנוחה היתה כשירה לערוך צוואה במועד

26 עריכתה. חוות הדעת מתיישבת עוד עם הראיות הנוספות בענייננו – המסמך שמתעד את התרשמות האחות

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

- 1 והרשומות שמשקפות את הטיפול ההולם לו זכתה המנוחה מבני ביתה ומצדדי ג'. המבקש לא העמיד סימוכין
2 שיגרעו ממארג ראיתי זה ואף לא העמיד גרסה עובדתית כלשהי ביחס למצבה של המנוחה אשר תתחרה עם
3 הממד העובדתי שבמסד הראיתי. לבסוף, המארג הראיתי מתיישב עם עדות הנוטריון, שמתייחסת למועד מעמד
4 חתימת הצוואה ממש. רכיבים שונים אלו משתלבים לכדי מארג ראיתי המוביל לתוצאה בענייננו.
- 5
6 68. לעמדת המומחה, אותה מצאתי לנכון לאמץ, העובדה שהמנוחה עברה אירוע משמעותי בשנת 2006 אינה
7 מעידה כשלעצמה על מצבה במועד עריכת הצוואה, כ- 4 שנים מאוחר יותר. לדידו, מצבה יכול היה להישאר
8 יציב, להחמיר או להשתפר, והדברים נתמכים בניסיונו המקצועי ובספרות המקצועית. לדידו עוד, שיפור אפשרי
9 גם בהינתן מעטפת תומכת וללא טיפול ייעודי ותרופתי.
- 10
11 69. בהינתן כי קיים תיעוד רפואי מינימאלי ביחס למצבה של המנוחה לאחר האירוע ועד פטירתה, המשמעות היא
12 שקיימת היתכנות לכל אחת מהאפשרויות – ללא שינוי, החמרה או שיפור. בהינתן זאת, אזי העובדה שאין
13 תיעוד רפואי שילמד על החמרה בשילוב העובדה שקיים תיעוד מסוים שמלמד על שיפור (הגם שלא ניתן על
14 ידי מומחה), מובילות למסקנה כי המבקש לא עמד בנטל הרם המוטל לפתחו – לסתור או חזקת הכשירות.
- 15
16 70. לכך יש להוסיף שאליבא דהמומחה בחקירתו, גם פגיעה מוחית מהסוג ממנו סבלה המנוחה, אינה מובילה בהכרח
17 למסקנה שהמנוחה לא יכולה היתה להבין טיבה של הצוואה, בשים לב למדדים הרלוונטיים יותר ופחות לשאלת
18 כשירותה. לדידו של המומחה לא ניתן לשלול את האפשרות שבכל הנוגע לעניינים המנויים בצוואה – ידיעת
19 היקף רכושה וכיצד תרצה להקנותו לאחר מותה – המנוחה הבינה את משמעותם וצוואתה משקפת את רצונה.
- 20
21 71. לבסוף, מקובלת עלי עמדת המומחה כי התשובה לשאלה המונחת בפניו ביחס למנוחה בענייננו, אינה מונחת
22 בחישוב סטטיסטי וחישוב הסתברותי. פשיטא כי תוצאות חישוב סטטיסטי לבדן אינן מלמדות על מצבה של
23 המנוחה, מקום בו ממילא לא ניתן לדעת האם מצבה של המנוחה התיישב עם "התוצאה" הסטטיסטית, או שמא
24 היה חריג לה (ר' ת"ע (י-ם) 40700/09 עיזבון המנוחה ר.ע. ז"ל נ' י.ע, מיום 26.6.12).
- 25
26 72. ככל שהמבקש היה מניח בפניי ראיות ועדויות אחרות על מצבה של המנוחה, היה על בית המשפט לעמת אותן
27 עם הראיות האחרות אותן מניתי, לרבות עדות הנוטריון ולרבות חוות דעת המומחה. או-אז, יתכן והיה משקל

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

1 לשאלת ההסתברות לשיפור במצב המנוחה, כנתון העומד לעומת נתונים אחרים, ויכולה להטות את הכף עד
2 כדי סתירה חוות הדעת, אשר מן המפורסמות היא כי "**לעתים עדות מהימנה של עורך הצוואה ו/או העדים**
3 **לה עדיפה על פני חוות דעת של המומחה, כך שחוות דעת זו אינה בבחינת "כזה ראה וקדש"** (עמ"ש (ת"א)
4 36529-11-10 ב.ש.מ. נ' ש.מ., מיום 28.2.12). אך הזדקקות לנתונים סטטיסטיים בהעדר ראיות למצבה של
5 המנוחה, עניין הוא לבית המשפט לענות בו ולא למומחה. על בסיס האמור אני מוצאת עוד כי שאלותיו של ב"כ
6 המבקש ביחס להסתברות לשיפור במצב המנוחה, קיבלו מענה במישור המהותי, ובתשובת המומחה בחוות
7 הדעת ובחקירתו, כי בהעדר ראיות אחרות, אין זה "בלתי אפשרי" או "בלתי סביר".
8
9 למעלה מן הצורך, ולשם שלמות ההכרעה, אוסיף שגם אם אניח כי ככלל הסיכוי להחמרה במצבה של המנוחה .73
10 עולה על הסיכוי לשיפור, לא יהיה בכך לסייע למבקש בנסיבות העניין. ראשית, המנוחה שוחררה מהשיקום
11 מבית החולים "פלימן" לביתה. הדעת נותנת כי ככל ומצבה של המנוחה היה מחמיר, היתה נדרשת לטיפול
12 רפואי שמותיר אחריו שובל של תיעוד ורשומות, וכאמור אין בנמצא תיעוד מסוג זה על פני תקופה בת מספר
13 שנים. שנית, וכאמור, קיים תיעוד המלמד דווקא על שיפור במצבה של המנוחה. אף אם יקשה המבקש ויטען
14 כי אין מדובר בראיה בעלת משקל מכריע, הרי שהיא בודאי אינה מחזקת את טענות המבקש בשים לב לנטל
15 המונח על כתפיו.

הוצאות משפט

16
17
18
19 הארכתי לעיל בסקירת השתלשלות האירועים והתנהלות המבקש לאחר פסק המחוזי. כמעט 4 שנים חלפו מאז
20 ניתן פסק המחוזי, ויש לתלות את החלק הארי בשיהוי זה על כתפי המבקש. לא אשוב על הדברים אלא בתמצית.
21 במשך **חצי שנה** לאחר מתן פסק המחוזי נקט המבקש ב"שב ואל תעשה", ורק לאחר בקשת המשיבים לבית
22 המשפט נאות המבקש להגיש בקשה למתן צווים לגילוי מסמכים – בקשה אותה זנה במשך **יותר מ – 3**
23 **חודשים** עד שהמציא לאישור בית המשפט פסיקתא הולמת. כמו כן, ובניגוד להחלטת בית המשפט (המותב
24 הקודם) מיום 27.12.21, וחרף תזכורת מצד בית המשפט ביום 8.2.22, השתהה המבקש בהגשת בקשה למינוי
25 מומחה **בכחצי שנה נוספת** עד לדיון קד"מ שהתקיים ביום 24.5.22.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

- 1 .75 לאחר הגשת חוות הדעת, הוריתי ביום 29.11.22 על הגשת עמדת הצדדים תוך 30 יום. המבקש נטל לעצמו
2 47 ימים, אך תחת עמדתו לחוות הדעת, הגיש בקשה למתן צו נוסף לגילוי מסמכים. ביום 29.1.23 נעתרתי
3 לבקשה, אך המבקש שוב זנח את המבוקש. רק בעקבות בקשת המשיבים והחלטתי מיום 15.2.23 המבקש
4 הגיש פסיקתא מתאימה. כך ירדו לטימון **חודשיים וחצי נוספים**. לאחר קבלת המסמכים, הוריתי ביום
5 17.3.23 על קבלת עמדת הצדדים תוך 30 יום. המבקש משך ידיו מעיסוק בתיק במשך **3 חודשים נוספים**.
6
7 .76 לאחר חקירת המומחה ביום 4.4.24 הוריתי על הגשת סיכומי המבקש תוך 30 יום ממועד המצאת תמליל
8 הדיון (שהומצא ביום 17.4.24), ועל הגשת סיכומי המשיבים 30 יום לאחר מכן, תוך שתקופת הפגרה תבוא
9 במניין הימים. המבקש התעלם מההחלטה, והמשיבים הגישו סיכומיהם לפני המבקש, ביום 6.6.24 תוך עמידה
10 במניין הימים שהעמדתי בהחלטתי. **חודש נוסף חלף** מבלי שהוגשו סיכומי המבקש וביום 1.7.24 הגישו
11 המשיבים בקשה למתן פסק דין בהעדר סיכומי המבקש. או-אז הגיש המבקש בקשה למתן אורכה להגשת
12 סיכומיו עד ליום 8.7.24, וזכה לאורכה בת 7 ימים לפנים משורת הדין. את סיכומיו הגיש לבסוף ביום
13 15.7.24, כ-**3 חודשים** לאחר חקירת המומחה.
14
15 .77 אך בכך לא סגי. יודגש כי המבקש, לא הגיש מראש בקשות למתן אורכה מתאימה, אלא סיפק צידוקים בדיעבד
16 להפרת החלטות שיפוטיות ואי-עמידה במועדים נקובים. לא למותר עוד לשוב ולהזכיר כי בית המשפט התרה
17 בבא-כוח המבקש פעם אחר פעם, והפציר בו לעמוד במועדים בהם נקב תוך הנפת חרב ההוצאות, אך הדברים
18 נפלו על אזניים ערלות. בית המשפט אף דרש הסברים לעשיית הדין העצמי מצד המבקש, אך לא זכה בתשובות
19 שמניחות את הדעת. כאמור, בית המשפט לא הסתיר את כוונתו לתת דעתו למחדליו של המבקש בזיקה לשאלת
20 ההוצאות (ר' החלטות מימים 18.1.23; 29.1.23; 15.2.23; 23.11.23; 11.12.23; 6.7.24).
21
22 .78 מצופה היה מהמבקש שיפעל ללא לאות להעמיד את טיעונו בפני בית המשפט. אך נראה היה שפעם אחר פעם
23 נקט שיהוי ולא מילא אחר הוראות ביהמ"ש במועד. נדמה היה כי נדרש שכנוע להביא את המבקש לקדם את
24 ההליך אותו הוא עצמו יזם, ואף דרבון לממש את הצוים אותם ביקש – רק לאחר "תזכורות" רבות מצד בית
25 המשפט והמשיבים. וכך חלפו כ- 4 שנים במהלכן המבקש לא ביקש לקדם את ההליך, לא יזם כל הליך דיוני

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

- 1 לקידום ענייניו והוכחת טענותיו, נקט שיהוי ממושך, תוך הפרות חוזרות ונשנות של החלטות שיפוטיות
2 מפורשות, מבלי לבקש מראש אורכות ומבלי לספק בדיעבד כל הסבר מניח את הדעת. יצוין, כי עם חלוף
3 הזמן, ולמרבה הצער, הלך המשיב מס' 1 ז"ל לעולמו, כשההליך עודנו תלוי ועומד (משנת 2016).
4
- 5 79. משזאת אמרנו, ומבלי לגרוע מן הדברים, מן הראוי לציין כי אף המותב הקודם מצא לנכון להקדיש חלק מפסק
6 הדין להתנהלות המבקש בפניו, בציינו כי "המבקש לא יצא מגדרו לשם הוכחת טענתו, ולשון אחר, לא
7 עשה דבר ולא נקט פעולה כלשהי לשם הוכחת הצוואה ועמידה בנטל השכנוע המשמעותי שעל כתפיו"
8 (ס' 75); וכן כי "המבקש גילה בהתנהגותו יחס מזלזל ומפגיע להחלטות בית המשפט, כלפי עמידה
9 במועדים, גזל מזמנם של המשיבים והשחית את זמנו של בית המשפט לריק" (ס' 97). בעקבות מחדליו
10 חייב המותב הקודם את המבקש בתשלום הוצאות משפט בסך 20,000 ₪.
11
- 12 80. סבורני שהנסיבות מחייבות להשית על המבקש תשלום הוצאות משפט שהולמות את מעשיו ומחדליו. סבורני
13 עוד כי במקרה זה היה מקום לשקול גם חיובו של המבקש בתשלום הוצאות הולמות לטובת אוצר המדינה. עם
14 זאת, ומכיוון שמצאתי שנגרם למשיבים עוול משמעותי על פני שנים ארוכות, מן הראוי בנסיבות בכללותן
15 לייעד סכום הוצאות משמעותי עבורם.

סוף דבר

- 16
- 17
- 18
- 19 81. על בסיס כל האמור לעיל, אני קובעת כדלקמן:
- 20
- 21 א. התביעה נדחית.
- 22
- 23 ב. המבקש ישלם לידי המשיבים הוצאות משפט בסך 25,000 ₪, וזאת תוך 30 יום מהיום. ממועד זה יישא
24 הסכום הפרשי הצמדה וריבית כדין ממועד פסק הדין ועד למועד התשלום בפועל.
- 25

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 34260-08-16 פלוני ואח' נ' אלמוני ואח' – ביטול צו לקיום צוואה

1 סכום ההוצאות הפסוק כולל את השבת חלקם של המשיבים בשכר הטרחה של המומחה עבור חוות הדעת
2 – טרם הגשת חוות הדעת המשלימה עבורה נשא המבקש במלוא שכר הטרחה.
3
4 פסק הדין מותר לפרסום בכפוף להשמטת פרטים מזהים ותיקוני הגהה.
5
6 המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים ותסגור את כל התיקים התלויים ועומדים.

7
8
9
10 ניתן היום, י"ט שבט תשפ"ה, 17 פברואר 2025, בהעדר הצדדים.

11

12 לירון זרבבל-קדשאי, שופטת

13
14
15